

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד



תכנית לימודים לימודי מדע וטכנולוגיה ללומדים עם צרכים מיוחדים

תכנית מסגרת ומתווה לתכנון ההוראה

מפגש מפקחי מדעים
תשע"ו, ספטמבר 2015

מטרות על בחינוך המיוחד

א. השתלבות מיטבית בקהילה תוך קיום חיים של איכות

ב. הכנת הלומדים לניהול חייהם כאזרחים בעלי ידע, מיומנויות וכישורים, המסייעים להם להתמודד עם מציאות משתנה

ג. מיצוי מירבי של הפוטנציאל הגלום בתלמידים

תכנון הלימודים בחינוך המיוחד מתבסס על ממשקים בין ההיבטים הבאים:

רצף הגילאים
3-21

קשת הלקויות

בכל רמות
התפקוד

מגוון
מקצועות
הלימוד



רצף

המסגרות
שילוב, כיתות
חנ"מ, בתי"ס
לחינוך מיוחד

רצף מישורי
התכנון
ארצי, בית ספרי,
כיתתי, אישי

תכנון לימודים לתלמידים עם צרכים מיוחדים



- מתבסס על תכנית הלימודים לחינוך הרגיל כנקודת מוצא ובסיס ידע תיאורטי
- תכנית הלימודים לחינוך המיוחד מהווה מסמך משלים
- ההתערבות בתכנית הרגילה תהיה רבה יותר ככל שתפקוד התלמידים רחוק מהנורמה

תכנון לימודים בחינוך המיוחד כולל שלוש רמות של התערבות בתכנית הלימודים:



- א. התאמות בדרך בה יוצג החומר לתלמיד ללא שינויים בתכנים
- ב. שינויים בתכנים של תכנית הלימודים – הפחתה או הרחבה
- ג. חלופות - הוספה של מקצוע או נושא ייחודי שאינו מופיע בתוכניות הלימודים

מקצועות הליבה בבית הספר לחינוך מיוחד



1. הכנה לחיים
2. חינוך לשוני
3. חינוך מתמטי
4. תקשוב, מדע וטכנולוגיה
5. אזרחות
6. יצירה ואומנויות חינוך גופני
7. מורשת ומסורת
- נושא שנתי של כלל מערכת החינוך

מקצועות הליבה יופיעו בתכנית הלימודים הבית ספרית והכיתתית כמקצועות
נפרדים ו/או כחלק מנושאים אינטגרטיביים

ובמדעים

נושאי התכנית יבואו לידי ביטוי במגוון אופנים, בהתאם לרוח בית הספר, שיקולי
הצוות ומאפייני התלמידים, למשל:

כחלק מתחום דעת: מדעים / מדע וטכנולוגיה

כחלק מתחומי ההכנה לחיים כגון: שימוש במשאבים קהילתיים, בריאות וביטחון, ניהול

משק בית, טיפול עצמי, הכנה לחיי עבודה ועוד

בהקשר לתחומים נוספים כגון: תקשוב, קיימות ועוד

תכנית לימודים
לימודי מדע וטכנולוגיה
ללומדים עם צרכים מיוחדים

תכנית מסגרת
ומתווה לתכנון ההוראה

הוצאה לאור: האגף לתכנון ולפיתוח תכניות
לימודים (תל), תשע"א, 2011

אוכלוסיית היעד: תלמידים עם צרכים מיוחדים
בגילאי 6-21, אשר אינם מסוגלים לעמוד בדרישות
של תכנית הלימודים הרגילה

שותפים לכתיבה:

- אגף מדעים
- מנהל מדע וטכנולוגיה
- האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים
- אגף חינוך מיוחד
- גורמי אקדמיה ומורים מהשדה

מפרט התכנים

פירוט יעדי
משנה

בתכנית המותאמת	בתכנית הרגילה
האדם, גופו, התנהגותו, בריאותו ואיכות חייו	האדם, גופו, התנהגותו, בריאותו ואיכות חייו
חומרים ואנרגיה	חומרים ואנרגיה
עולם היצורים החיים וסביבתם	עולם היצורים החיים
	מערכות אקולוגיות ואיכות סביבה
	כדור הארץ והיקום
טכנולוגיה, מידע ותקשורת	טכנולוגיה

עקרונות בבסיס התכנית המותאמת

- הרחבת טווח הגילאים עד לחטיבה העליונה וחלוקה לשתי חטיבות גיל:
 - גיל צעיר: 6-15
 - גיל בוגר: 16-21
- בכל תחום תוכן:
 - מהות התחום ורעיונות מרכזיים
 - יעדים ברמת התוכן, המיומנות והערך
 - ביצועים מצופים בשלוש דרגות קושי
- התבוננות בתכנית:
 - לאורך - על פי רמת גיל
 - לרוחב - על פי דרגת קושי.

עקרונות בבסיס התכנית המותאמת

- התייחסות לצרכים ייחודיים:
בתחום הקוגניטיבי – באמצעות שינויים וההתאמות בתכנים
בתחומים אחרים - באמצעות דרכי הוראה מותאמות
- עקרונות לבחירת התכנים ולארגונם, תוך חיבור ספיראלי לאורך שנות הלימוד
- דגמים ודוגמאות לבניית תכנית ההוראה

עקרונות פדגוגיים ודידקטיים

- תכנון במישור הבית ספרי, הכיתתי והאישי על בסיס תכנית הלימודים
- בחירת תכנים מתוך התכנית המותאמת על פי רמת התפקוד של התלמידים
- גיבוש דרכי הוראה מותאמות
- הדגשת האופי הבין-תחומי של לימודי המדע והטכנולוגיה
- הדגמת הזיקה בין מטרות עיוניות ובין מטרות של הכנה לחיים
- רלוונטיות לחיי היומיום ולעולמו של התלמיד
- שילוב עקרונות של זהירות ובטיחות
- שילוב היבטים ערכיים והתנהגותיים